

Ez a világ olyan kerek,
akárcsak a csillagberek.
Kerek is és gömbölyű,
Ez a világ gyönyörű!

Itt lakom a közelében,
csillagberek közepében.
Csillagberek jó berek,
ide gyertek, gyerekek.

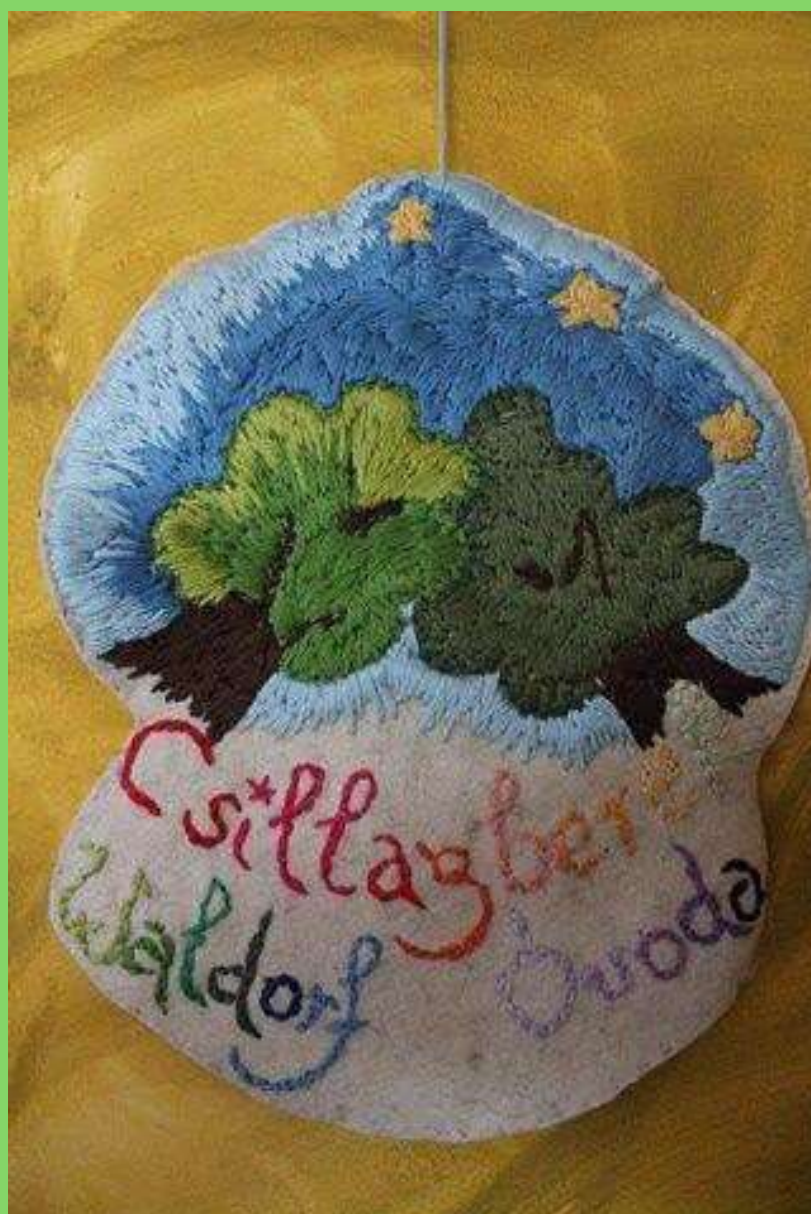

Tartalomjegyzék

Prológus.....	3
Kisberek.....	4
Javasolt óvodai ruházat.....	4
Hírek, információk.....	5
Szülői munkák.....	5
Az óvoda felépítése.....	7
Beszoktatás, beilleszkedés, befogadás.....	8
Betegség, fertőzés.....	9
Évszakasztal.....	9
Euritmia.....	10
Születésnap ünneplése.....	11
Ünnepek.....	12
Betakarítási időszak – szeptember.....	12
Szent Mihály időszak – október.....	13
Márton időszak – november.....	13
Adventi időszak – december.....	14
Háromkirályok időszak, Vízkereszt – január.....	16
Farsangi időszak – február.....	16
Húsvéti időszak – változó.....	17
Mennybemenetel időszaka.....	18
Pütkösdí időszak.....	19
Nagyok kirándulása.....	20
Utolsó nap és a nagyok (csemeték) búcsúztatója.....	20
Nyárünnep.....	21
Locsolási tudnivalók nyárra.....	23
Nyári óvodás tábor.....	24
Panaszutas.....	24
Szülői Estek.....	26
Előadások, meghívott vendégek.....	27
Délutánosság.....	27
Érdemes elolvasni:.....	28

Prológus

Az ünnepeket, a szokásokat, a hagyományokat mindig újra fel kell éleszteni, meg kell teremteni hozzá a motivációt, hogy élő, eleven, lüktető tartalmakkal legyen megtöltve. Keresve, újra átélve az inspirációt, ezért folyamatában mindig változhat. A rítus, a ritmus, a „forgatókönyv” segít a visszatalálásban, de a Füveskönyv nem kőbe vésett szavak gyűjteménye kíván lenni, csak útmutató, kapaszkodó.

Kisberek

Ízelítő az óvodai életből – heti egyszer, kedd délután fél 5-től fél 7-ig.

2 és fél éves kortól 4 éves korig ajánlott. Szülővel közösen eltöltött délután, ahol Waldorf óvodapedagógus vezetésével készítene a kisgyermekek uzsonnát, énekelnek, mesét hallgatnak. Jelentkezni Trásy Ágnesnél lehet: 06 20 /235-46-84

Javasolt óvodai ruházat

1. Legyen egy benti vállfás zsákja a gyermeknek (35x60cm-es ideális), ha lehet, két első zsebbel és egy-két tágas, belső zsebbel, elől nyitott, nyakán összefogott (ne legyen nagyon figuratív a mintája). Nem használunk jeleket az óvodában. Mindenkinek van egy kedves képecskéje, ami jelzi a helyét az öltözőben.

2. Csere zokni, harisnya, trikó, felső, csere nadrág vagy szoknya mindig legyen a zsákban. (A ruhák ne legyenek feliratosak. Kényelmes pamut vagy természetes anyagból készült darabok célszerűek.)

3. A benti cipő szandál vagy belebújós cipő legyen. Szeretjük a kötős darabokat is. A mamusz csúszik és vékony is a mosdóban.

4. Az udvarra legyen kinti cipő és/vagy gumicsizma (télen bélelt), amit benn tárol a gyermek a szélfogóban elhelyezett csizmapolcon. Legyen a csizma belsejébe beleírva a gyermek neve.

5. Esőnadrág, esőkabát (télen bélelt, vízhatlan anorák), amit a gyermek a névvel ellátott akasztóján tarthat. Legyen a címkéjébe beleírva a gyermek neve.

6. Mindig legyen az udvarra kendő, kalap, sapka. Nem csak az időjárás miatt (nap, hideg), hanem az érzékek védeltségéért is kérjük ezt.

7. Télen legyen udvari sapka, kesztyű, sál.

8. Nincs szüksége a gyermekeknek körömlakkra, tetoválásra, a lányoknak viszont ajánlatos a hajgumi használata. A zsákba mindenkitől kérünk hajkefét, névvel (természetes anyagból)

9. Amikor már meleg van, a kalap mellé könyök felett érő, rövid ujjas, vékony, lenge ingecskét (géz, pamut, len) tartunk praktikus viseletnek. (haspólót, fürdőruhát, spagettipántos trikót nyáron javasoljuk)

10. Nincs szükség otthoni játékokra. Ha mégis bekukucskál valamelyik az öltözőbe, akkor a kincses kosárban a helye.

Hírek, információk

1. Van egy e-mail levelezőlistánk, melyen az aktuális családok szerepelnek. Gyors hírek, tudnivalók átadására szolgál. Hosszabb, megvitatást igénylő gondolatokra a személyes megbeszélést javasoljuk.

2. Létrehozunk minden évben frissítve egy telefonos címlistát.

3. Az óvodai faliújságon található a takarítós, locsolós, nyári munkás táblázatok.

4. Honlapunk: ovoda.csillagberek.hu

5. Célszerű mindig melegében rendezni a sérelmeket. (lásd Panasz-utak)

6. Mentor családok segítik az új családok beilleszkedését. Talán ez a közvetlenebb, informális kapcsolódás oldottabb megoldás.

7. Dokumentumok (SZMSZ, házirend, nevelési program), könyvek, jegyzetek a házi könyvtárból kölcsönözhetőek.

8. Van családi évkönyvünk. Az aktuális, óvodába járó családokról egy családi fényképes, névvel ellátott album. Minden évben újra szerkesztjük.

Szülői munkák

1. Takarítás hétfőn

Péntek délutántól vasárnap estig van lehetőség az óvoda kitakarítására. A takarítást meg lehet osztani másik családdal is.

Ehhez lehetőség van a takarítós kulcs elvitelére pénteken, ezt hétfőn vissza kell akasztani a kulcstartóra a bejárat mellett. A bejutás a kis széfben található kulccsal is megoldható, a kód csak szóban adható át.

Segítséget ad a „Házi por” című leírás a faliújságon. A törlőruhák szín szerint feliratozva vannak, a felmosó fák szintén a sufniiban.

A porszívóban mindig ellenőrizni kell a porzsákot használat előtt, ami a sufniiban található a polcon.

Önkéntes alapon lehet jelentkezni, feliratkozni a táblázatba. Egy évben többször kerül sor egy családra. Ősszel és tavasszal a takarítós család feladata a fűnyírás is az udvaron. Szükség van kerti munkát segítő családok kijelölésére is évente két alkalommal, ősszel és tavasszal, esetleg eseti jelleggel.

Minden évben van egy nyári nagytakarítás, ami mindenki részére ajánlott. Ezen felül el lehet dönteni, hogy az adventi vagy a húsvéti nagytakarításban vesztek-e részt. Ez alaposabb, ablakmosós, szőnyeg- és textilmosással egybekötött takarítás.

2. Bevásárlás

Rita készít pénteken egy bevásárló listát, amit hétfő reggelre vár. A gabonát, olajt, mézet, zöldségeket közösen szerezzük be a Jómagyartól, Rábcakapitól, termelőktől, Mediline-tól.

A bevásárlás összege felajánlható az óvoda részére.

A Mediline kártyát Ritától lehet elkérni.

3. Mosás

A héten összegyűlt textíliák mosása, vasalása, amit hétfőre várunk vissza.

A takarítást, bevásárlást, mosást lehet egy hétvégére is vállalni, vagy elosztva.

4. Munkacsoportok

Bármilyen szerveződés kialakítható a szülők érdeklődése alapján, pl.: olvasókör, énekkar, kézimunkakör.

Barkácsolós csoportra szükség van az elromlott játékok, eszközök végett, amiket az édesapák, nagypapák szorgos keze gyógyít meg. Ha nincs a szülők között szakember, vagy barkácsolást kedvelő, akkor hívunk mesterembert.

Befőzős munkacsoportunk azon szorgoskodik, hogy idényjellegű gyümölcsökből, zöldségekből lekvárt, zakuszkát készítsen. Elsősorban a gyermekek részére, vagy bazárban történő árusításra.

Bazár, naptár munkacsoport: Minden évben elmegyünk a Csillagberek és a Pesthidegkúti Waldorf Iskolába saját készítésű portékákkal. Erre már ősztől, sőt egész éven át készülünk.

Az óvoda felépítése

1. Az óvoda alapidokumentumai:

Nevelési program, Házi rend, Szervezeti és Működési Szabályzat, melyek az óvoda honlapján is megtalálhatóak, de az óvoda könyvtárából is kölcsönözhetőek. Javasolt mindet elolvasni.

2. Minden évben megválasztjuk a Szülői Szék-három tagját.

Ez a szék hivatott arra, hogy segítse a szülői munkák megszervezését, a beszerzések megvalósítását, ünnepek lebonyolításában segítséget nyújtson, a

szülői vállalásokat összefogja, koordinálja. Az óvodapedagógusokkal együtt javaslattal élhetnek az óvodát érintő kérdésekben. Javaslataink, hogy a minden évben újra megválasztott szülői szék rendszeresen konzultáljon a gazdasági ügyeinkben jártas óvodatitkárral. (Így biztosítva látnánk az állandóságot, folytatólagosságot, stabilitást, információáramlást.)

Az alapítvány támogatása a családok közti egyenlő tehervállalással valósul meg. Az alapítvány kuratóriuma az alapítvány feladatának ellátásához szükséges szülői adományok éves összegét az előző gazdasági év tapasztalatai és a következő évi tervek alapján határozza meg.

A havi adományok összege az adott évben meghatározott szociális keret erejéig csökkenthető. A szociális keret igénybevételére vonatkozó kérelmek nyilvánosak, a keret felhasználásáról való végső döntést a szülői szék hozza meg.

Fenntartó

A Csillagberek Waldorf Óvodát a Csillagberek Waldorf Alapítvány tartja fenn. Az Alapítvány aktuális személyi összetételéről az érdeklődők a www.csillagberek.hu honlapon tájékozódhatnak.

Beszoktatás, beilleszkedés, befogadás

Aranyszabály legyen a türelem, bizalom, megfigyelés.

A szeptemberi első hét mindig a „régieké”, azért, hogy belakják a teret, felmérjék, hogy ki is maradt, és ki ment el és hogy felélesszük a szokásokat.

A befogadás mindig **egyénre szabottan**, lépésenként zajlik. Egy nap csak egy új gyermek érkezik. Mivel több családban is vannak testvérek, ezért nekik könnyű dolguk lehet, szinte csak átsétálnak a küszöbön.

A „kisberkesek” is helyismerettel bírnak. A gyermekeket igyekszünk a csoportszobába varázsolni, míg a kísérő szülő/vagy nagyszülő az öltözőben, Óvónői szobában kap kisebb feladatokat, hogy a figyelme ne a gyermekén legyen.

A szülőknél kell, hogy megszülessen az elválás, leválás érzése, az átadás bizalma, gesztusa. A szülő/k elkísérheti/k az öltözőig, onnan már az utat egyedül kell, hogy megtegyék a gyermekek. Ha tízóraizni már itt tud maradni a gyermek, akkor elbúcsúznak, ha még nem erős ehhez, másnap újra próbáljuk.

Első nap lehet hazamenni hamarabb az udvarról. Másnap már maradhat mesére is. Nagyon fontos az óvodapedagógusok és a szülők között a harmónia, az egyetértés.

Betegség, fertőzés

Ragályos, fertőző betegség esetén az érintett család köteles értesíteni az óvodapedagógusokat, és a szülői közösséget. Így az óvodapedagógusok a szükséges lépéseket megtehetik.

Fertőző, lázas, három napon túli betegség után, csak gyógyultan, orvosi igazolással ellátva lehet újra a közösségbe jönni.

Az óvodában történő vizsgálatok, felmérések a szülők értesítésével, beleegyezésével történnek.

Évszakasztal

Az évszakasztal a csoportszoba lelke. Ünnepeles, varázslatos és egyik legfontosabb feladata, hogy a gyerekek szeme előtt tartsa a természetben az év adott időszakára leginkább jellemző képeket letisztult, érthető formában.

Biztos támpontot nyújt számukra abban, hogy hol tartunk az évben, milyen ünnepre készülünk. Lassan, folyamatosan változik, a leglényegesebb

külvilági mozzanatokot kiemelve, ami segít a gyerekeknek az év körforgásának megfigyelésében is.

Euritmia

*“Mennyi csodát rejt, s hányat bont ki a csönd meg a mozgás”
(Weöres Sándor)*

Az euritmia az egész test mozgásával, a tér és idő világában teszi láthatóvá a hangzó beszédet azáltal, hogy a beszédképzés parányi, de összetett mozgásait az egész test mozgásává nagyítja. Ezért is hívják az euritmiát egyszerűen a látható beszéd művészetének. Mi is az euritmia? A szó görög eredetű, jelentése: jó ritmus.

Az euritmia egy nagyon sajátos mozgásművészet, melyben igen gazdag pedagógiai lehetőségek rejlenek.

Nem pusztán testgyakorlat, de nem is tánc, benne a test, a lélek és a szellem egyaránt részt vesz. Az euritmia csupa olyan mozdulatból, gyakorlatból áll, amelyek hatására észrevétlenül, de hatékonyan összekapcsolódik a gondolkodás-érzés-akarat, harmóniát, egyensúlyt teremtve az emberi szervezetben.. Óvodánk él ezekkel a lehetőségekkel, mely a gyermekeket harmonikus testi, lelki és szellemi fejlődéshez segíti. Hetente egy alkalommal képzett euritmista vezetésével.

Születésnap ünneplése

A gyermekek születésnapjára kiemelten figyelünk az óvodában. Ha lehetőség van rá, akkor a napján igyekszünk megülni, megünnepelni, aminek időpontját előre egyeztetjük a szülőkkel.

A szülők pár nappal előtte írnak egy kis történetet a gyermekükről évekre bontva: valami vicces, érdekes, furcsa, különös sztorit, mesét, családi legendát.

A napnak megvan a szokásrendje, kerete, eszközei, kellékei. Az ünnepelt életgyertyáját akkor gyújtjuk meg az öltözőben, amikor megérkezik. Ez a gyertya egész délelőtt ég. Az ünnepelt finomsággal érkezik (tepsis pite, lepény, muffin), ami lehetőség szerint tej- és tojásmentes (+ egyéb érzékenység), hogy mindenki ehessen belőle.

A reggeli kör után elhangzik a születésnapos meséje, ajándékozás, kívánságzsák és együtt tízórazunk. Ezen a napon nem jövünk be az udvari játékról, ott búcsúzunk el.

Ünnepek

Néhány kapaszkodónak szánt gondolat a felnőttek részére. Az ünnepeket titok, sejtelem övezi. Engedjük meg a gyermekeinknek, hogy maguk csodálkozzanak rá a történésekre.

Betakarítási időszak – szeptember

A gyerekekkel folyamatokban élünk. Vannak kiemelt mozzanatok, de a lehetőség az átélésre, a többszöri, visszatérő mozdulatokra, az ismétlődésekben rejlik. A nyáron gyűjtött gabonakalászosok kicsépelése, a gabonaszemek őrlése kézi malommal, régi kávédarálókkal az időszak visszatérő, ismétlődő motívuma napokon át. Annak megélése, hogy nincs miből sütnünk kenyeret. Átélni, ahogy napról napra gyarapodik a lisztünk. Az őszi mozdulatok napjainkban újra értelmet nyernek. A „gazdag kosár” ünnepéig nem sütünk az óvodában cipót, aznap sül ki a „Szent Mihály”-cipó, amit „kölevessel” fogyasztunk el közösen a szülőkkel az udvaron délben.

Reggel mindenki hoz egy kosárkát, amit kívül-belül feldíszített. Kívülre terméseket, őszi leveleket lehet tenni, belülre néhány jellegzetes nyárvégi, őszi gyümölcsöt, zöldséget. A Betakarítási ünnepen ez a lakománk alapja.

Minden kisgyermek kap egy filcből készült zsákocskát tele búzamaggal, amit meg kell őriznie tavaszig. Húsvét előtt szükség lesz a zsákocskára a magokkal.

Szent Mihály időszak – október

Az időszak alatt főleg a közösség (gyermek és felnőtt egyaránt) kezd formálódni, alakulni, rendeződnek az erőviszonyok. Mindenki keresgeti a helyét, ízeletti a szokásokat, felméri az új embereket, új benyomásokat. Tulajdonképpen egy újrarendeződés figyelhető meg. A nagyok (iskolába menő csemeték) lassan behelyezkednek a szerepükbe, az aprók már esetleg kezdik felvenni a csoport ritmusát. Egyfajta mérlegelés, megmértetés folyik. A saját és mások határai, a cselekedetek, tettek, a formák, a megvalósítási módok, a megközelítési variációk hangsúlyossá válnak. Megjelenhet a jó hiánya, a helytelen próbája, az erő összemérése, esetleg rangsorolás. Szent Mihály Arkangyal jóságos, megfontolt mérlegelése, segítsége a sötét erők felismeréséhez, legyőzéséhez adja az inspirációt. Így használunk régi kétserpenyős mérlegeket ebben a hónapban, két karos mérleg uralja az évszakasztalt is. Kis hófehér „jóság kövecskékkel” igyekszünk mindennap legyőzni a fekete „sárkánykövet”. Az időszak lezárása egy felépített akadálypálya, amit az óvodapedagógusok készítenek el. Mesébe ágyazott próbatétel a délelőtt folyamán. Reggel mindenki batyuba kötött „hamuba sült pogácsával” érkezik meg az óvodába. Az udvaron van a reggeli gyülekező.

Márton időszak – november

Elementáris erőkkel gazdag időszak, amikor az elemek: a föld, a tűz (lámpások fénye, tábortűz) főszerephez jutnak, ahol életre kelnek törpék, manók. Az ásványok világa, a fák, a gyökerek adta számtalan lehetőség, a termések, tökök mind játékká, kuckóvá, manó barlanggá alakulnak. A sötétedő térbe készülődnek a lámpások, üvegmécsesek.

A gyermekek festményeiből a szülőkkel közösen bányászlámpásokat hajtogatunk. A gyerekekkel befőttes üvegből készítünk lámpást. Néhány reggelen 8:00-tól 8:20-ig Márton-dalokat éneklünk az udvaron, kályha tüzénél melegedve, erre a szülőket is várjuk. A novemberi alkonyatban sétálunk közösen (külső helyszínen) lámpásokkal felszerelve. Tábortűznél

melegedve. Sült almát, sült tököt megosztva, Márton-dalokat énekelve. Szent Márton alakját, legendáját megidézzük (szülői színjáték keretében). A hideg, borongós őszen szívünk átmelegedik az adás gesztusában. A helyszín berendezéséhez szükséges szülői segítség, a kiránduláshoz telekocsi szervezés.

Adventi időszak – december

Adventi képecskék

December elején egy mélykék kendőn megérkeznek a gyermekek részére a személyre szóló képecskék az angyaloktól. Szertartásszerűen mindennap kinyitunk egyet, amit a tulajdonos büszkén körbemutat. Az időszak végén kapják meg a gyermekek, hogy hazavigyék magukhoz.

Szent Miklós látogatása

A menny színében, kék palástban, az égből érkezik hozzánk. Szent Miklós a megtisztulást keresi a szívekben. Jóságot, szeretetet gyűjt itt a földön, hogy ezt magával vihesse az égbe Máriának, aki ebből szövi majd a palástot a fázó kis Jézusnak. Miklós, az égi követ, ajándékot ad minden gyermeknek, egy-egy szikrázóan fényes aranydiót és egy nagy zsákot benne mézeskaláccsal, magvakkal és gyümölcscsel, amit közösen osztunk szét a gyerekekkel.

Adventi éneklés

Az adventi időszakban reggelente nem csak a gyerekeket, hanem a szülőket is várjuk a közös éneklésre 7:45-től 8:15-ig. Az adventi koszorún már égnek a gyertyák, folyamatosan érkeznek a többiek, és együtt karácsonyi dalokat éneklünk az öltözőben. Mindenki átélheti, hogy egy ilyen

önmagunkon végzett átalakítás csak belső nyugalomból, a csendes pillanatokban történhet, amelyet a napi történésekből kell kiszakítanunk.

Adventi tál

Az agyagtál ugyanaz, amiben a húsvéti búza is kinőtt. Körforgásban használjuk és üresen visszavárjuk. Advent elején megtöltjük illatos mohával, öntözgetjük mindennap. Barlangot készítünk vagy cipó kérgéből, vagy óriás dióból, fakéregből. Benépesítjük méhviasz gyurmából készült lakókkal: Máriával, Józseffel és a kis Jézussal.

Adventi Máriás játék

A szálláskeresést, Jézus születését, a pásztorok hódolatát játsszuk el a gyerekekkel naponta délelőtt, felöltözve szép kelmékbe, jelmezszerű anyagokba.

Adventi felnőtt spirál

A felnőtteket várjuk csendes, meghitt teázásra, csemegére. Mindenki a kapu átlépése előtt húz egy idézetet, annak üzenetével járja végig az útját.

Gyűlnek a kis imbolygó fénypontok a spirál mentén. Nem szabályosan, hanem szétszórtnan, mint a csillagok az égen, de mégis követve a spirált.

A hétköznapi tér és idő már réges-rég megszűnt. Ott ülünk vagy járunk az egész kozmosz legeslegközepén. Egyszerre hatalmas léptékű és nagyon intim.

Adventi gyermek spirál

Advent időszakának koronája az adventi spirál – ünnep, ahol fenyőágakból spirál formában kirakott utat kell egyenként mindenkinek lejárnia, s a spirál belsejében levő nagy gyertyáról meggyújtania saját kis gyertyáját, ami egy piros almába van beleszúrva. Ha meggyújtotta, visszafelé indul a spirálúton és leteszi a földre, egy aranycsillagra. Az ünnepet dalok, a szülői kórus zenei aláfestése kíséri, miközben egyre több és több lángocska ragyogja be a kezdeti sötétséget. Vannak persze komoly szabályok: a spirált nem lehet átlépni, csak egyszer járható le, tanácsos az ünnepi öltözet, összefogott haj, rövid szoknya, nem csúszós talpú cipő. Ezen a napon délelőtt már nincs óvodai nap, az év utolsó délutánján találkozunk.

Háromkirályok időszak, Vízkereszt – január

A királyok, a bölcsek követik a csillag útját. Tömjénfüsttel, mirhaolajjal, arannyal hajtanak térdet a Messiás előtt. Meseszerű történetként megírva játsszuk el a gyerekekkel naponta, délelőtt, beöltözve fényes selymekbe, keleti szőttesekbe.

Farsangi időszak – február

A kisgyermeknek sajátja az utánzás, az azonosulás. Gyakran néhány perc alatt képesek mássá változni, máshogy rendezni játékukat.

Az egyik pillanatban ő a béka, a másokban a gólya. Innen nézve az óvodás korú gyermekeknek nincs is igényük a farsangra, legalábbis a más bőrébe bújás lehetőségére. Az évkör ünnepeit követve azonban lehetőség nyílik egy önfelelt, vidám, bohókás ünnepre, ahol együtt jól érezheti magát gyermek és óvónő.

A mi óvodánkban a farsang sem csak egy naptól áll, megelőzi azt legalább egy kéthetes készület. Az óvodapedagógusok mesetémát választanak, lehetőleg olyat, amiben tevékenyen tudnak részt venni a gyerekek egy héttig, és a farsang napján is. Általában a népi mesterségek, a vásári hangulat jellemzi ezt az időszakot. A farsangunknak mindig van valamilyen színe is, amely visszaköszön a díszekben, az ünnepre választott ruhákban.

Mesetéma köré csoportosul a folyamat. A kiválasztott elemekkel dolgozunk napokon át.

A tevékenységek átszövik az időszakot, hangsúlyosabbak, mint a ruhák. Nincs jelmez, beöltözés, verseny, fellépés. A télűző, vidám hangulatot mégis becsempésszük. A nap szülőkkel közös fánkevéssel zárul.

Húsvéti időszak – változó

Húsvét ünnepe mindig a tavaszi napéjegyenlőség utáni holdtöltét követő első vasárnapra esik, az időpontja tehát az égi történésektől függ – a nap és a hold kapcsolatára vagyunk utalva.

A tojás a halálnak és a feltámadásnak egyik szimbóluma.

Nem ajándékba kapjuk, hanem meg kell keresnünk.

A tojasokat a húsvéti nyúl hozza, akinek arany szőre van és húsvét reggele után eltűnik. A tojás és a nyúl ismertebb képei mellett a búzaszem jelképe hordozza talán a legtökéletesebben a húsvéti elvet: „veszítsd el az életed, hogy megnyerhesd”

A gyerekek elvetik a kis agyagtálcájukba az általuk kicsépelet, Szt. Mihály ünnepén kapott és egy télen át őrizgetett búzaszemeket. Naponta megnézegetjük, öntözzük, és közben talán ilyesmit énekelünk: „Mag, mag, búzamaz, benne aluszik a nap. ” Az utolsó napon, a húsvéti szünet előtt, kalácsot sütünk, a kalács pedig mindig nagy formájú fonott koszorú.

A búzamazban a következőket lehet megélni:

- a földi természet és az égi erők bensőnk felé irányulnak (az egész természettel való összetartozásunk lesz megélhető)
- nem a külső nagyság a fontos, hanem a belső lehetőségek

- a várakozás csendje
- a tél, a halál időszakán át hordozza magában a mag a növényi létet, életet. Várakozik, amíg eljön az ideje, hogy a rejtett élet megnyilatkozzon.
- az élő létrejövésének szemlélése összehozza a múltat, a jövőt (hűség, hit, bizalom)
- bátorság a saját sorsunkhoz. A belső lényünk csíraerejében való hitből megszületik az egy új létezési fokra való továbblépés akarása.

Mennybemenetel időszaka

Húsvét után 40 napig készülünk rá. 40 napon át kifújт tojásokat színezünk a gyerekekkel, viaszkrétával, s ebből naponta egyet fölfüggesztünk az évszakasztal mellett álló tojásfára.

A tojásfán lévő 40 színes tojás Mennybemenetelkor átváltozik 40 aranytojássá. Ez az ünnep a Húsvét folytatása. Figyelmeztet a fölfelé tekintésre. A szellemiekkel való kapcsolatteremtésre.

A Húsvétot követő 40 napos időszakban maga a természet is ünneplőbe öltözik. Nap, mint nap több virág bújik elő a fű közül, a fák virágruhát öltönek, a kék égen felhők úsznak a ragyogó napfényben. Mi pedig egyre

több időt töltünk a szabadban, ráfeledkezve a legapróbb csodákra is, legyen az akár az első katicabogár, egy nyújtózkodó csiga, vagy a hernyóból születő színpompás pillangó. Az udvaron szappanbuborékot fújunk, és útjára bocsátjuk a pitypang bóbitáit – mintegy üdvözetet küldve az égieknek, lepkét eregetünk, felhőt nézegetünk.

Pünkösdi időszak

Húsvét után az ötvenedik nap. Fehér ruhás ünnepünk. Délelőtt pünkösdi rózsákat kerülgetve lovagolunk. Az évszakasztalra, a fehér gyertya köré 12 kisgyertyát helyezünk. Ez jelképezi a tizenkét apostolt. A gyertyák fölé spirál alakban felfűzött, fehér gyapjából készített tizenkét galambot függesztünk. Az udvari játék után a székkörben gyűjtja meg mindenki a galambocskás gyertyáját, mindegyiket valakiért (pl. beteg kisgyermek gyógyulásáért, vagy barátainkért, vagy halottainkért...) Így a gyerekekkel egy nagy emberi közösség érzetét élhetjük át, aminek tagjaiért tehetünk valamit.

Az égő gyertyából felszálló meleg levegő megmozdítja a felfüggesztett galambokat, azok repülni látszanak. Ez megható jelképe annak, hogy jó cselekedeteinkkel, jókívánásainkkal megteremthetjük a kapcsolatot az égiekkel, a szellemi világgal. A mennybemenetel után 10 nappal az elhagyatott, reményüket vesztett apostoloknak még egyszer megjelent a Szentlélek, megerősítve őket hitükben, összetartozásukban –

gyermekeinknek az olajágra szállt gyapjúgalamb szimbolikája segít megérezni az ünnep hangulatát.

Nagyok kirándulása

Az év vége felé egy pénteki napon az iskolába menő csemetékkal a Duna parton találkozunk. Sétálunk az árnyas parton, követ kacsáztatunk a vízbe, tüzet rakunk a szúnyogok ellen, a vízparti éttermek egyikében sült krumplizunk, megetetjük a kecskéket és jégkrém nyalogatás közben búcsút veszünk.

A többiek addig a szülőkkel eperlekvárt főznek az óvodaudvaron.

Utolsó nap és a nagyok (csemeték) búcsúztatója

Napokig készülődünk a gyerekekkel közösen, hogy az udvar rendezett, tiszta, üres legyen. Felássuk, gereblyézzük a homokozót, gazolunk, lemossuk a járdánkat. Hiszen a helyszín, a rózsaszíromszórás az udvaron van.

Az utolsó napon a szülők által sült palacsintákat tízóraizzuk (amik töltelék nélküliek).

Másnap búcsúztatjuk az iskolába menő csemetéket, akkor már csak az ünnep fényében találkozunk, 12 órakor. Mindenki ünneplőben érkezik, a nem búcsúzó gyermekek egy-egy fonott kosárkát hoznak magukkal, ami friss rózsák szirmát rejt. A búcsúzó szülők kedveskednek nekünk egy bábelőadással, amire már hetek óta készülnek, próbálnak. Már a ruhájukból lehet sejteni, kik lesznek azok, hisz ők hófehérben érkeznek.

A bábozás után a vendégek (nagyszülők, testvérek, rokonok) az udvaron várakoznak. A kisebb korosztály az egyik óvodapedagógussal énekelve kivonul és sorfalat áll. Majd érkeznek az iskolába menő csemeték égő gyertyával, és átsétálnak az illatos rózsaszirmosó alatt. Kisebb szertartás keretében minden nagy búcsúzó megkapja a tarisznyáját, óvodás képecskéjét, palástját. A csemetemunka mellett az óvodás évek alatt elkészült festményeket, rajzokat is ilyenkor kapják meg a gyerekek egy mappában. Érzékeny, megható pillanatok, torokszorító érzés kíséri az eseményt.

Nyárünnep

Szent János alakjához kapcsolva ünnepeljük. Bár mi kicsit hamarabb üljük meg, mint Keresztelő Szent János születésnapja van (június 24., nyári napéjegyenlőség). Az egyik legkomplexebb természeti ünnepünk, ahol a lezárás, együttes öröm, búcsúztatás, befogadás mozzanatai bukkannak fel. A szervezés, beszerzés, állomások vállalása, kellékek felújítása, ajándékok készítése mind szülői feladat, óvodapedagógusi útmutatással.

János-étel:

A pusztában kóborló János alakját idézzük, aki remeteségében állatok bőrébe bújt, azt evett, amit a mezőn talált: bogyókat, vadméhek mézét, sáskát. Erre felel rá, hogy az ünnepre János-ételeket, piros bogyós (meggy, cseresznye, málna, eper, ribizli...) gyümölcsökből készített süteményeket, krémeket, fagylaltot készítünk, a terülj, terülj, asztalkát piros színekkel töltjük meg. Az étkezésnél kétféle terítőn jelezzük a tejmentes, tojásmentes ételeket és más finomságokat. A hozzávalókat érdemes a dobozon is feltüntetni. Különleges figyelemmel fordulunk a szorgos bogarak felé, amikkel tele van a nyári levegő. Köztük a méhek is. Innen a mézes limonádék, mézes sütemények ihlete.

Egymásba fonódik a négy elem – a tűz, a levegő, a föld, és a víz.

A Tűz:

Amihez előhozzuk azokat a rég összegyűjtött fadarabokat, amiket erre tartogatunk. Lehet ez tisztító tűz is, áldozat, felajánlás, illatos füveket lehet a tűzbe vetni, helyet adni az újnak. A tűzfelelős felnőtt. A tűzugrás (ami a délelőtt befejező részéhez tartozik) EGYSZERI. Nem ugrándo-zunk oda-vissza.

A Levegő:

Amit örömdobással ünneplünk. Ajándékba színes szalagokat kapnak a gyerekek, amiket megtáncoltathatnak a szélben.

A Föld:

A gyökerek közé elrejtve lapulnak a kincsek, amikhez rejtvények megfejtésével lehet hozzájutni.

A Víz:

Ahol kis csónakokban úsztatjuk meg a friss, mosolygós, cseresznyéket, vagy meggyepárokát.

Futás:

A nagy kedvenc a családi lovacs-kázás, ahol répa nyárs jutalomfalatkák várnak ránk.

Virágkoszorú:

Mindez egy nagy tarkaság, akár egy virágos rét, ezért az „elmenő” és az „érkező” gyerekek kapnak virágkoszorúkat a fejükre az óvodapedagógusoktól.

Az ünnepet közös körrel, énekekkel kezdjük, és közös körrel zárjuk.

Állomásfelelősök:

Az állomásfelelősök már egy órával a kezdés előtt a helyszínt rendezik gyerek nélkül, kellékekkel, ajándékokkal. Szép gesztus megajándékozni ezzel az érkező családokat, mint egy beavatás.

Érkezés:

A családok 10 órára érkeznek. Kérjük, legyetek pontosak. Segédkeznek az oda- visszaszállításban, mint pl. raklap asztalkánk áthozatala az óvodából.

Hoznivalók:

Minden családnak érdemes hoznia innivalót, poharat, csereruhát, zárt gumipapucsot, plédet, szúnyogriasztót, János-eledelt.

Tisztogatás/szemétszedés:

Az óvoda udvara nem annyira vadregényes helyszín, mint a Duna-part e része. Előtte való nap ellátogatunk ide pár családdal, gyerekekkel, zsákkal, kesztyűvel felszerelve, hogy megtisztítsuk a terepet. Ha eszükbe jut, hogy ismerős a hely, akkor örülünk, de szándékosan nem hívjuk fel a gyerekek figyelmét a közelgő eseményre.

Figyelem! Az együtt töltött délelőtt ideje alatt nagy a mozgás, nagy a tér, nagy a szabadság, vonzanak az elemek, ezért mindenki figyeljen mindenki gyermekére. A területet, amit délelőtt használunk, körbekerítjük szalagos „kerítéssel”.

Locsolási tudnivalók nyárra

1. Be lehet kapcsolni a locsolófejet, kissé mindig arrébb húzva.
2. Bent is vannak virágok, ők is szomszások. Mindig csak fokozatosan, egyszerre kevés vizet használjatok.

3. Nyugodtan lehet gyomlálgatni.
4. Fűnyírás igény szerint, de legalább kéthetente célszerű. A fűnyírót a „raktárszobában” találjátok, a hosszabbítót a takarító raktárban (narancssárga).
5. Az utcai virágokat is locsoljátok meg.
6. Minden évben készül egy táblázat, ahová fel kell iratkozni. Egy hétre két család jut.

Nyári óvodás tábor

Nyár végén, még az óvodakezdés előtt, három napos, közös táborozást szervezünk az óvodás (volt, búcsúzó, leendő) családok részére. Ideális lehetőség egymás megismerésére, gyerekek, felnőttek barátkozására, az óvoda elveivel megegyező magatartásformák mélyítésére, óvodai értékrend gyakorlati alkalmazására – oldottabb, bensőségesebb keretek között. A tábor szervezése szülői feladat (szálláskeresés, foglalás, kapcsolattartás, pénzmozgások kísérése, étkezés megszervezése, lebonyolítása, a közös főzéshez a hozzávalók megvásárlása).

Panaszutak

1. lépés:

Az érintetteket tájékoztatjuk, illetve az érintettek tájékoztassák az óvodapedagógusokat a kialakult nézeteltérésről, konfliktusról. Szóban, telefonon, esetleg röviden e-mailben. A sérelem bemutatására, kezelésére nem alkalmas az e-maillezés.

- probléma felvetése
- cél a konfliktus feltárása
- sérelem megfogalmazása

2. lépés:

Közösen időpontot keresünk, amikor minden érintett jelen tud lenni és alkalmat teremtünk arra, hogy mindenki megfogalmazza az átélt konfliktust. Legyen rálátás, rátekintés. Cél:

- mindenki fogalmazza meg maga a saját sérelmét
- hallgassa meg a másik érintett sérelmét
- közelítsük az álláspontokat
- megoldási javaslattal éljünk
- kerüljük el a szubjektív, érzelmileg befolyásolt álláspontokat, ítéleteket

- időt kell hagyni, hogy a probléma kirajzolódjon

Szemléletileg támogató, megoldást kereső, a személyiséget védő megközelítéssel fordulunk mind a gyermek, mind a felnőtt felé.

3. lépés:

Független szakember (témában járatos) meghívása, mediálás, konszenzus!

4. lépés:

Tájékoztatjuk a Fenntartót.

Nagyon vékony a mezsgye a pedagógiai kérdés és a személyes érintettség között, ezért fontos betartani a javasolt lépéseket. A gyermek személyiségfejlődésének szakaszaiban vannak hullámzások, akár visszaesések is, amiket támogatva „szemlélünk”.

Néha a legtöbb, amit tehetünk, hogy KÍSÉRJÜK, jelezzük, hogy számíthat ránk, de nem mi lépünk helyette, nem a mi megoldási kulcsunkkal élünk. Időt hagyunk arra, hogy a gyermek megélje, megteremtse, megszülethessen a saját megoldása. Ügyelve arra, hogy a hármas egység (testi, lelki, szellemi) ne sérüljön visszafordíthatatlanul.

Felnőttek esetében törekednünk kell a nyugvópont megtalálására, hiszen mindenki a gyermeke miatt tartozik ebbe a csapatba.

Szülői Estek

Az első szülői találkozón megkapjátok az egész éves időpontokat. Általában havonta találkozunk. Ezek az alkalmak erősen ajánlottak, szinte „kötelezőek”. Bár jegyzőkönyv készül az elhangzottakról, mégis a lehetőség az együttlétre nem leírható. Beszélünk az adott ünnepkör háttéréről, a gyermekcsoportról, ízelítőt kaphattok a gyermeki létről gyakorlatban is.

Fogadóórák

Az év során szerencsés legalább egyszer találkozni gyermek nélkül, amikor kicsit beszélünk egymásnak arról, hogyan is van gyermeketek. Az iskolába menőkkel legkésőbb januárig szeretjük a találkozásokat megtenni.

Előadások, meghívott vendégek

Elsősorban a waldorf pedagógiához kapcsolódó, nevelési kérdéseket érintő gyakorlati, szellemi találkozók a szülők részére. Évente két- három- négy alkalommal hirdetjük meg. Évelején kijelölve az időpontokat. Szülői beszélgetések, fórumok, tapasztalatcsere lehetséges helyszíne lehet az óvoda. Az előadások a szülői létet erősítik, ezért ajánlott a részvétel.

Délutánosság

Azoknak a családoknak, ahol mind a két szülő dolgozik, lehetőségeinkhez mérten megpróbáljuk a délutános pihenő biztosítását. A pénteki délutánt az Óvodapedagógusok konferenciájára, évszakasztal átrendezésre, az ünnepek utáni érzelmi feldolgozásra szabadon tartjuk.

Délutános holmik listája:

- ágynemű: lepedő (bepisilés lehetősége esetén gumis lepedő), paplanhuzat, párnahuzat, takaró vagy paplanka, kispárna,
- ha megoldható: bárányszőr derékalj vagy gyapjú derékalj
- puha alvóruha: póló, kispadrág vagy pizsama
- pótzokni, pótbugyi, pótpóló
- kis vászonzsák a fenti ruhák tárolásához
- alvóállat, amely bent marad állandóan, nem utazik haza, csak karácsonyra és nyárra

Érdemes elolvasni:

1. Bettelheim, Bruno: Az elég jó szülő
2. Bettelheim, Bruno: A mese bűvölete és a bontakozó gyermeki lélek
3. Ekler Ágnes: A Waldorf-pedagógia és a korproblémák
4. Finser, Torin M.: Vándorúton – iskolában
5. Gassmann, Lothar: Az antropozófia keresztény szemmel
6. Göebel, Wolfgang és Glöckner, Michaela: A nagy gyermekkalauz
7. Lindenberg, Christoph: Waldorf-iskolák: szorongás nélkül tanulni, tudatosan cselekedni
8. Mezei Ottóné: Járvak-e a Waldorf-úton?
9. Plattner, Elisabeth: A nevelés mindennapi művészete
10. Payne, Kim John: Egyszerűbb gyermekkor, Melegszívű fegyelmezés
11. Ujhegyi Hedvig: Otthon és családi élet új megközelítésben
12. Soesman, Albert: Tizenkét érzék
13. Steiner, Rudolf: A gyermek egészséges fejlődése
14. Steiner, Rudolf: Gyermeknevelés, a gyermek játéka
15. Steiner, Rudolf: Az emberi temperamentumok titkai
16. Steiner, Rudolf: A nevelés művészetének szellemi-lelki alapjai
17. Streit, Jakob: Nevelés, iskola, szülői ház
18. Szabadságra nevelés
19. Tolle, Eckhart: A MOST hatalma
20. Török Sándor: Mi az antropozófia?
21. Vekerdy Tamás: Gyerekek, óvodák, iskolák
22. Vekerdy Tamás: Másféle iskolák (Talán: a Waldorf?)
23. Vekerdy Tamás: Az iskola betegít?
24. Vekerdy Tamás: Az óvoda és az első iskolai évek

